

Matajur

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Sped. in abb. post. gruppo

Poština plačana v gotovini

List izhaja z vsemi potrebnimi dovoljenji videmskih oblasti.

Il giornale si stampa col permesso delle Autorità della provincia di Udine.

UREDNIŠTVO in UPRAVA v. Mazzini, 10, Videm-Udine
Naročnina: letna 350.— lir, 6 mesečna 180.— lir

Lit. 15.—

VIDEM, 14. AVGUSTA 1951.

Leto II. — Štev. 23

Slovensko šolo in domače učiteljstvo Kuò se kupuje na targu

Star slovenski pregovor, ki pa še vedno drži, pravi, »da koikor jezikov znaš, toliko mož veljaš«. Zato vidimo, da se na srednjih šolah poučuje še kakšen tuj jezik in tudi pri premožnejših družinah je navada, da grede njihovi otroci za nekaj časa na tuje, zaradi jezika. To ne delajo samo zaradi koristi ampak tudi iz notranje potrebe človeške narave, ki si želi čim bolj razširiti svoje duševno obzorje.

Ce se že priznava upravičenost želje, da bi se poleg svojega, naučili še kakšnega tujega jezika, bi morali priznati, da je še bolj upravičena želja beneških Slovencev, ki se hočejo naučiti svojega jezika. V tem času, ko imajo šole počitnice, imajo po glavnih uradih mnogo časa za pripravo za novo šolsko leto in zato je potrebno, da tudi mi spregovorimo nekaj besed o šolstvu v Beneški Sloveniji.

V vsej deželi ne obstoja niti ena slovenska šola. Ljudje znajo govoriti svoj jezik, toda nihče jim neče pomagati, da bi v njem lahko tudi čitali in pisali. Beneški Slovenci živijo v mejah Italije, to je države, katere uradni in občevalni jezik je italijanščina. Bilo bi nesmiselno, če bi se naši ljudje ne učili tega jezika, ker v borbi za vsakdanji kruh morajo hoditi okrog in prihajajo pri tem v stik z ljudmi iz drugih dežel, s katerimi morajo govoriti po italijansko. Toda naši ljudje imajo pravtako pravico do šole, ki jih bo naučila čitanja in pisanja v njihovem materinskem jeziku, v jeziku njihovih očetov. Ne ustreči tej upravičeni zahtevi je skrajno nemoralno, ker pomeni, da hočejo odgovorni krogi postaviti en rod proti drugemu, sinove proti njihovim staršem.

V želji, da bi se naše ljudi popolnoma raznarodilo, ustvarjajo ti krogi v naši šoli še večje težave, kakor obstojajo pri normalnem pouku, ker spreminjajo vzgojno delo v politično in nacionalistično. Z žalostjo moramo ugotoviti, da manjka pri oblasteh želja po realističnem presojanju položaja.

Pri letošnjem natečaju za dodelitev prostih mest učiteljstvu, smo imeli priliko opaziti duh, ki pri tem preveva uradne kroge. Vsi priznavajo, da bi moral tako v naših krajih, kakor v nižje ležečih furlanskih predelih, učitelj poznati

materinski jezik učenca, ker ga bo le na ta način razumel, znal čitati njegove misli in bo lahko spoznal njegove šibke strani, ki pridejo do izraza, ko mora prenesti v italijanski jezik tudi način in pravila svoje domače govorice. Furlanski učitelji so napravili že posebno prošnjo, v kateri izražajo željo, da naj bi oblasti dale prednost domačim učiteljem na ta način, da bi jim računali nekaj točk več pri javnih natečajih.

ŽENA Z OPRTNIKOM. V ozadju Stara Gora.

Namesto tako, pa se je postopalo popolnoma drugače: domače učitelje so v primeru s priseljenci celo zapostavljali, ker so dobili vse prednosti tisti, ki imajo pred domovino zasluge, da so begunci iz »Julijske Benečije«. To pa ni samo politična in domovinska zasluga ampak brez dvoma tudi na šolskem področju. Sveti domovinski šovinizem, s katerim so prepojeni ti ljudje, jim ne da miru, da ne bi stalno iskali najbolj nenavadnih pripomočkov, ki bi jim olajšali politiziranje naših šolah.

Tako je neka izmed teh mladih učiteljev prišla do zaključka, da je za pouk italijanščine na šolah v Benečiji boljše opustiti šolske knjige in se posluževati ilustriranih časopisov za mladino. Ta mladinska literatura je, kot je znano, na splošno neprimerna za mladino.

Omenjena učiteljica pa je računala, da si bodo otroci pomagali s slikami in tako lažje razvozljali italijansko besedilo. Istočasno pa jih bodo slike navajale k temu, da bodo rajši čitali. Tudi iz uradnega Vestnika šolskega proveditorata v Vidmu »Studi e ricerche della scuola friulana« smo lahko ugotovili, da šolske oblasti popolnoma odobravajo ta način pouka.

Mislimo, da je že skrajni čas kreniti

s te poti in priznati upravičenost, da se na šolah poučuje otroke v njihovem materinskem jeziku. Na ta način se jutri otroci ne bodo odtujili svojim staršem. Pouk v materinščini pa je potreben tudi zato, ker kadar se zna dobro svoj lastni jezik se toliko lažje in bolje nauči drugega, ki bi bil v tem primeru italijanski.

Problem naših vajencev

Kadar delajo statistike brezposelnih, postopajo navadno na ta način, da jih na seznamih razvrstijo po njihovem poklicu in delovni sposobnosti. V občinah Beneške Slovenije imamo danes vpisanih večino ljudi kot navadne delavce. To pomeni, da večina ljudi ne zna nobenega rokodelstva in so sposobni opravljati samo najnavadnejša ročna dela. In to prav v naših časih, ko je zaradi razvoja industrije vedno večja potreba po kvalificiranih delavcih in specialistih.

Nekdaj je bilo drugače. Zidarjev sin je postal še pred polnoletnostjo tudi sam zidar, ker je hodil z doma skupaj z očetom in je šel z njim tudi v inozemstvo, čim je dosegel 14 let starosti. Včasih, ko se ni mogel pridružiti očetu, je šel s kakšnim sorodnikom ali sosedom, ker je znano, da je po naših vaseh vez med sosedo pravtako trdna kot med brati in drugimi sorodniki.

Mladenič je imel tako možnost, da je postal vajenec in pozneje kvalificiran delavec. Danes je v tem oziru drugače. Tudi vajenca je treba socialno zavarovati in znano je, da stanejo podjetnika prispevki v ta namen mnogo več, kot pa plača, ki jo daje vajencu. Zato nihče ne mara v svojem podjetju vajencev. Delavci, ki gasijo apno ali mešajo cement, so danes vedno bolj redki, ker to delo opravljajo mešalni stroji mnogo hitreje in ceneje, pod nadzorstvom enega samega delavca. Kar pa se tiče odhoda v inozemstvo, so težave še večje, ker je za to potreben potni list in tudi delovna pogodba.

V tem je torej protislovje današnjega časa: na eni strani je vedno večja potreba po kvalificiranih delavcih, na drugi pa vedno manj možnosti, da bi se mladina specializirala.

O teh problemih vajeništva so že večkrat razpravljali tako sindikalne organizacije, kakor tudi časopisje in zato ne moremo reči, da obstoja ta problem samo po naših dolinah. Vendar pa ima pri nas svoje posebne značilnosti in zato je potrebna tudi drugačna rešitev.

Vičkrat su naši gospodarji nam prasuvali, zaki jih ne informamo gor mezarčade od žvine, od prasiču, od kokošk an od use tiste robe, ki se tud par fias prodaja al kupuje. Pru so mjeli, saj »Matajur« je adini žurnal u naši provinciji u slovenskim jeziku pišen an ki odgovarja željam naših ljudi. Torej na smje limitat svoje informacije le gor mezarčade, ampak se muora brigat tud gor mezarčade reči, posebno kar gor mezarčade. Mi bomo začeli s tjeim numarjam pisat kuo grejo marčadi, de se buodo znali runat naši gospodarji an gospodinje, usaki krat ku buodo mjeli kej za kupit al prodal. Jim buomo opisali po štatistikah, ki jih buomo ušafal par usih marčadah, ne samuo Čedajskega, na katjerim do donas sje nimar manj plačjuvalo. Tuo je blo, zaki naši ljudi od hribou gor nad Nediško dolino njesu bli al korent od targa an ko so paršili tu Čedat prodajat suojo blaguo, laški targouci so jim dajali tuo kar so tjel. Naši kumeti, ki so paršili od deléč, so pa muorli pustit blaguo za tisto cjeno, ki so jim ponudil, ker njesu vjedal kulku vajá; nazat nesti pa se jim nje dalo.

Targ od žvine nje sada tulk živahan, ker kumeti maju dosti djela po polju an zatuo njemajo cajta priti tu Čedat. Našim kumetam povemó, de u zadnjih cajtah žvina je podražila, naj buo za rejo al za meso. Tuo je zavuj tehá, ki ljotos je dost sena pousjeróde an kumeti gledajo daržat vič žvine ki morejo za ponucat use tisto senuó, ki majo odvič. Po Laškim njesu kumeti ku par nas, oni či majo odvič sena, ga ne prodaju ku u Benečiji, ampak kupijo žvino an ju ridijo. Par tem majo vič dobička, ker u štal mjet tri ali pet krau je nimar tisto djelo. Glauno je, de se ima senuó. Ta je

kauža, de sa vidi malo žvine po targih an de je podražila.

Cjena od zadnjih marčadah, ki su bil u naši provinciji je tale: krave za reju, od 90 do 160 tauzent lir po glavi; krave za meso parve varste, od 260 do 300 lir kilo; krave druge varste od 230 do 250 kilo; teleta za ubit od 520 do 550 lir kilo; jeniče al junčki za rejo od 350 do 380 lir kilo; junčki al jeniče za meso parve varste, lir 300 do 330 kilo; iste druge varste od 280 do 310 lir kilo. Use tuo se gre za žiu pejz.

Prasci: mali prasički za reju, od 700 do 750 lir kilo; prasci za ubit od 350 do 400 lir kilo.

Polám: kokoške od 500 do 540 lir kilogram; purani (po furlansko jim praveju dindje) od 480 do 500 lir kilo; zajci od 200 do 220 lir kilo; galuobi 350 do 400 za usak par; mali piščanci od 120 do 140 lir usak; piščanci od purana 180 do 200 lir usak; mali zajčki za reju od 140 do 150 lir usak; race za rejo od 130 do 150 lir usako; male goske po 500 lir usako; jajca od 26 do 28 lir usako.

Ouce an koze: ouce od 200 do 230 lir kilo; koze od 180 do 210 lir kilo.

Krme za žvinu: djetelja od 1500 do 1700 lir za usak kuintal; senuó od sanožeti od 900 do 1100 lir kuintal.

Mlječne reči: maslo u mlekarni izdjevan od 950 do 1000 lir kilo; maslo izdjevan doma 100 lir manj za usak kilo od mlekarniškeha; sjer (frišen do 2 mjesca) od 480 do 540 lir kilo; sjer (čez dua mjesca starosti) od 750 do 900 lir kilo; skuta domača od sjeratve lir 200 do 250 kilo. Za tele numar njemamo točnih podatkou od targa od lesa; u drugim numarju Matajura buomo tud od dervah pisal. Usim našim ljudem povemó, de derva su šle hor s cjenon an jih plačjejo 200 do 300 lir kuintal vič ku prej; tuo vajá za derva za žgat.

krajih pa omogočajo delo tudi v zimskih mesecih, saj je znano, da je bila cela vrsta modernih zgradb v naših dolinah napravljena baš v zimskem času.

V parlamentu je bil predložen zakonski osnutek za gradnjo šolskih poslopj v obmejnih krajih. Upamo, da bo ta osnutek sprejet in ga bodo začeli tudi izvrševati ter obenem želimo, da bi pri njegovih izvedbi upoštevali to, kar smo zgoraj navedli. Na ta način bo denar, ki ga bo dala država in ki je koncem koncev naš denar, uporabljen na najboljši način.

Za otroške jaslice u Nediški dolini

Dobar Slovenec an naš kolaborator Jusič Karel, taz Ažle, ki je u Buenos Aires že od 30 ljet, je pošju za zgraditi jaslice našim otrokom tele sude: Jusič Karel pesos 20; Podreka Geremija 10; Podreka Alojz 10; Stremic Anita u spomin strica inž. L. Stremic 50; Milosavič Rudolf (od Uruguaya) 20; Cotič Ferdinand iz Oborah 10; Sturam Sabina iz Muosta Sv. Kvirina 10; Skrinjar Guerino iz Ažle 10; Pason Alojz iz Spjetra 10; Domenis Anton iz Ažle 10; Strukelj Lello iz Tarčete 20. Upajmo, de tisti sudí ki su jih pošjal emigranti Slavjensčice, buodo rjes služil za postaviti jaslice otrokam u Nediški dolini, ki maju potrebo an de se boju učil na taku vižu ku sjo želju ljudi naše zemje doma an u tujin. Karel Jusič, ki zbira pomuoje med Slovincem po svjete, je poznán med našimi ljudmi kot adan narbu zavjednič Slovincu, saj je muoru pru zaradi zvestobe do suojege maternega jezika zapustit suojo rojstni kraj pred taljanskimi fašisti. Torej mi smo dakordo, de kor naprout otroške jaslice, kjer domači slovenski puobči an »ečice buodo naučeni u slovenskim duhu.

De Gasperjev sedmi otrok

Nekoč so bile naše družine oblagodarjene z velikim številom otrok: drug za drugim so prihajali na svet in tako se jih je polagoma nabralo véasih za cel tucat. Tudi on. De Gasperi je krenil po tej poti in vsakotoliko daruje italijanskemu narodu novo viado. Vse te hčerke nosijo priimek De Gasperi, namesto imena pa jim je dal samo številke. Tako smo prišli te dni do njegovega sedmega poroda in nova vlada je prišla na svet obkrožena z vsemi tistimi ceremonijami, ki so v navadi ob takih prilikah.

Ljudstvo bi seveda rado videlo kaj drugega; ono bi želelo, da bi kateri tistih otrok, ki so bili rojeni prej, prinesel kakšno korist, da bi se rešil otroške dobe in izpolnil vsaj kakšno tistih obljub, ki jih je storil pri krstnem kamnu, ko je po obstoječem običaju objubil, da se ne bo predal izkušnjavam in da bo hodil izključno po dobri poti.

Vsekakor dela De Gasperi to, kar je v njegovi moči in italijanski narod se s tem zadovoljuje, po svojem pregovoru da, »kđor živi v upanju, bo umrl počóč«. Vsak dela to, kar mu je mogoče. Ljudstvo torej upa, kdo drugi pa se pase ob koritu in se ne ve, kako bo umrl.

Zadnji De Gasperjev otrok se je rodil v času največje vročine. Znanost pravi, da je usoda otrok, ki se rodi v

poletnem času, lepa, ker so energični in imajo v svojih žilah del tiste vročine, ki se v tem letnem času siplje na zemljo. Nekateri drugi, hudobni jeziki pač vedno obstojajo, pa pravijo, da impulzivnost ni priporočljiva, ker se manifestira samo v visoko donečih besedah, medtem ko bi bila bolj potrebna prevdarnost in metodika severnih narodov, ki manj govorijo in več mislijo, ter se temu primerno tudi ravnaajo.

Tako ti narodi ne marajo imeti mnogo otrok, ki lahko postanejo kvečjemu nerači, ampak jih imajo rajši manj in pa te vzgojijo tako, kot je potreba, da so v zadovoljstvo staršev in tudi drugih ljudi, ki znajo ceniti njihovo zmožnost, ker gre delo tako vzgojenih otrok v korist skupnosti.

Znano pa je tudi, da je on. De Gasperi proti omejevanju rojstev, ker je mnenja, da je treba slediti evangelijskemu nauku: »poidite po svetu in razmnožite se«. Sicer prizna, da je v Italiji preveč ljudi in premalo zemlje, vendar pa pravi, da je treba imeti zaupanje v Božjo previdnost. Tako nam bo dajal z njemu lastno metodiko še nove vlade. Nam pa pri tem ne ostane ničesar drugega, kakor da upamo v »Božjo previdnost«.

IZ VZHODNE BENEČIJE

SV. PETER SLOVENOV

Za počastit spomin ranjkeha Rudolfa Kostaperaja z Dolenjega Barnasa, ki je umaru, mlekarja svoje vasi, od tike- re ranjki je biu predsednik, je darovala Domu za počitak »Sirko od Špjetra lir 10.000. Tud Karlo Kvarina je dau 1000 ur.

AŽLA

Nje dugo od tehá, ku su zaključili djelo, ki ga je napravu naš otroški var- tec za uzgojo naših otroc. Par tisti »ce- rimonija« njesu manjkali videmski po- hlauarji, ki so od ljudi zahtevali dikja- racioni, o zvestobi do De Gasperja an suojih. Otroški vartci njesu le u Bene- čiji, ampá mislemo, de su poušjeróde; zaki njesu take cerimonje napravili dru- gam po mjestah al drugih vasi po La- škim?

Zornali pa, ki vehájaju tu Vidre so široko pisali o temu »velikim prazniku« an »Messaggero Veneto« sje tud ujezu na »Matajur«, ker je pisu pred nim mje- scem, de otroc, ki hodiju u otroški var- tec u Ažlo jočejo, zaki jim njesu dall dost za jest. Resnica je zbuodla u oči »defensorjama« naše zemje, toda naši lju- dje jim ne dajejo importance, ker jih poznaju pravíc dobrú. Priča, de otroc njesu mjeli za dosti jest, su veliki kosi polente an kruha, ki mamice su muorle jim parpraviti sobto potlé, ku so se var- nil na duom. Kar pa gre za »mentitoria«, za »Messaggero« je dost, de se poréde de smo Slovenci, potlé buo hitro pisu de nje rjes. Mi u Ažli pa tega smo vajeni, poznamo kajšni su laški zornali, ki se štampaju tu Vidre, an zatuo buomo ni- mar gooril naš jezík an u našim jeziku tud povjedali našemu žornalju resnicu.

KRAVAR

Zadno nedejo luja smo mjeli tu naši vasi velik shuod. Praznovali smo 60 ljet- nico duhouniške službe našega dragega gospuoda Krizetič Lucjana, rojen u Kraverju. Ob danajst uri je bla maša par tikeri je bluo tulku ljudi, de jih nje- smo še vidal. Paršili su od usjev vasi naših kraju za počastiti gospuoda Kri- zetiča. Par maši je biu Špjetarski famo- šter, ki je napravu govor po taljansko, čepru usi ljudje su se željel, de bi go- voru po slovensko, ku je nimar govoriu tud gospuod Krizetič.

PODBONESEC

U našim kamunu u ljetu 1950 sje na- pravu doug za 1 milijon an pou lir. Te- ga ljudi do malo cajta nazat njesu vje- dal. Daržalo sje use skrito, ku de bi na mjel mi pravice vjediti. Sadá pa nam je paršla novica, de tist milijon an pou lir douga je biu napravjen dan mutuo, ki ga je ministerstvo interni autorizou, de bi naš kamun paršú na glih z bilan- com ljeta 1950.

Kuo je tuo, de u adnim ljetu sje nar- diu tak velik doug? Tale je domanda, de sjo djelaju usi ljudje. Saj djela nje blo napravjenega, de bi se upravičilo tul- ku pasiva naše bilance. Može na ka- mune naj nam povejó, ker mamó prav- icu vjediti za use speže, ki jih je kamun mou lansko ljetu.

PETEJAH

Parve dni teha mjesca tu naši vasi je bluo pou ne revolucionji. Eno zjutra zguo- da su se sprauli usi dižokupani an njih žené, de so šli usi kupe na mjesto kjer opoko za cement u kamjone kladaju, za peját tu Cedit, an njesu tjad pustiti začet djelo. Tuo je bluo napravjeno, za- kí dita Cementi nje tjela uzet na dje- lo nobenega domačina, čeprú jih je pu- no prez djela Parpejani so bli tisti dje- luci, ki su prej bli okupani tu tistim kamolomu tu Tarčetu, ki je biu před cajtom zapert, ker nje blo vič opoke.

Fri taki manifestacijoni, je asistent po- ključ hitro karabinjerje, ki so paršili za pomjeriti rječ. Toda nje bluo nič kaj cpraviti an maršal Špjetra je tuo povje- cu karabinjerskemu kapetanu tu Ceda- de, ki je hor parletu z cjelim kamjonom karabinjerju. Tud ta nje vjeđu kuo muo- ra napraviti za ljudi odstraniti, an šele potlé ku je obečju, de sa buo interesú par prefeturi, de naj ta uzame provedi- mente za djelo dat našim dižokupanim, su se dimoštranti pomirili an počas na duom uljekli. Upajmo, de kar je bluo obečano buo tud narjeto, ker ljudje Pe-

muore nič napravut. Takuo so se ljudi pomjeril an šli usi na suoj duom, prez de bi paršlo do incidentou.

SOVODNJE

Kamunski sekretar Del Fabbro, ki že tulku cajta par nas ma službu, buo ta tjedan zapustiu Sovodnje, ker je biu trašferid na druh kamun. Ta novi, ki buo paršú ga njesmo še vidali. Speramo, de buo rjes dobar človek an de buo znu hourit tud naš jezík, kjer par nas jih je vič ku pou ljudi, de ne zastopiju taljansku. Pru bi bluo, de bi se ložlu tla domačina, ki pozna use naše potribinje an ki se buo runú z nami kaj buojuš ku tist, ki je biu do sadá. Po Benečiji jih je puno intelektualcu slovenskih, ki nje- maju djela an ki radi bi sparjeli službu na kamun. Saj vidimo puno učiterju, de muorajo senuó kosit po sanožetah, kje prostor za učiti jim še nje biu dan. Zatuo nje pru, de u naše ofičie pre- fetura nam pošlja forešte dol z Laške- ha, ki na zanju našega jezika an ne po- znaju kuo je situacijon par nas.

GRMEK

Pretekli tjedan sje muoru zagovarjati před Uidemskim Tribunalu Erminij Gus taz našega kamuna, star 23 ljet. Je biu tožen ker je stouku glavo suojemu vaščanu Hubertu Čičigoju, ki sje muo- ru vič mjescu zdraviti u Čedajskem špi- talu. Tuo sje zgodilo šele januara mje- sca, pru pred hišni prah Čičigoja. Gus, zvičér u tami, sje zblizu hiši Čičigoja an ku je žená telega vidala tega človeka, je povjedala možu, ki je hitro iz hiše parléu an zblizu Gusu an mu popraše- vu kaj če an zaki je tam. Gus prez nič reč je pa pobrau na tla kaman an ga vargu Čičigoju glih na glavu, takuo, de je na tla padu prez zavesti. Gus je biu hitro aretiran od karabinjerju, ki su ga denuncjál potlé Uidemskemu Tribunalu, před tikerim sje muoru zagovarjati. Tribunal potlé ki je poslušu use testimo- nje je kondanú Gusa na štjeri ljeta pa- ražuona an na plačila 12 taužent an 500 lir multe.

IZ ZAHODNE BENEČIJE

REZIJA — RAVENCA

Naš preljudi kaplan nas je zapustiu. Don Fiorella, ki tékaj radí smo ha mjel tu naši uasi, u četartak 2 tega mjesca je napravu suoj fagot an šou tu Ronchis par Latisani. Mi tehá njesmu tjel, ker Don Fiorella je biu zarjes pastjer, ki je pomagou naše uboge ljudi, ki je zastó- pu, kulku muoramo tarpjet u naših kra- jah za živjet, ki je tu malo besjed biu človek udán za dobrú naše vasi. On je paršou h nam marca mjesca začasno, za dan mjesec praveju. U tistim mjescu pa se je parkazou, de je ospuod, ki mi ga na smjemo zgubit. Ostóu je še na- prepj, ker je zaprosiu na Kurjo tu Vi- dme, de on rade volje stoji par nas an de bo tud konkors napravou za Raven- sku plevanju. Tista nje bla samo suoja želja, ampá tud mi smo tjel, de Don Fiorella ostane par nas, an upali smo, de tisti naši želji ne bo nič pruoti Videmska kurja, ki prau za prau po ustah adne- há Monsinorja, ki je tam, nam je šigu- rala, de Don Fiorella bo ostú naš ple- ván.

A tiste so ble le besjede an pred krat- kim je paršú ordin od kurje, de naš ospuot muora iti druhám. Mi teha nje- smo pustil an ko je usim znano, smo se uperli pruoti takemu ordinu. Ko je mou Don Fiorella za zapustiti našo vas, mi smo se usi združili an ha u kanoniki daržal dan tjedan, prez de bi morou uon veljesti. Usi smo bli dakordo ha ne pustiti an pri taki dimoštraciji smo mje- li živo šperanco, de kurja nas bo poslu- šala. Ampá nič ni vajalo, kjer škof nje tou, de ostane par nas an dost. Buj po- znú mu so uzeli še pravico, de bi nam majšo molli. Ljudi so bli usi žalostni takim provedimentam an po nim tjednu tarde borbe so muorli pustiti, de Don Fiorella gre kam ha je škof pošlou. Kur- ja ga nje tjela pustiti med nami ker smo ga mjeli pravíc radi. Farji od naše do- line njesu bli parjatelí Don Fiorella, tuo nam dokaže fat, ki u četartak, kar je šou stran, nje blo nobenega u Ravenci za ga pozdravit. Zatuo nje izključeno, de so tud oni prešjon djelali na kurjo,

BREZJE

Preteklo nedejo smo mjeli dan ples tu naši uasi. Ospuod e bi pruoť temu, a na- ši puobje so use adno priredili njih zabavo. Saj no tékaj djelajo cjeju tje- dan, zatuo te jušto, ki almanjkju tu ne- deji no se uzomita no mar timpa za uza- biti velike fadije, ki no jih djelajo za morjeti živiti s koščkom polente an sje- ra. Teha paj, naš far o nje tou an za se vendeját e popounoči stuurou zuoniti zuone za judi užraštiti. Neketeri no dje- jo, ki e on sam jih zuoniu. Ko so čuli ob tej ur judje zuoniti so usi ustali an s kambači hitjeli po uasi ker so kudáli, de na kaka hiša hori; a za domačine to nje blo tékaj težko tuo, ker ko so vidali,

Kambjale ki su šle u protest u zadnje mjesce

De buodo naši ljudje vidali kaj- šna kriza je par nas, buomo od sa- dá naprej pisál tud gor meo protešte kambjarje ki se verifikaju u Beneški Sloveniji. Za date, ki jih parnesemó, pa ne rišpondamo, ker so uzeti od nas od drugih gospodarskih žornalu an od kan- čelerije od Tribunalu.

Mjesca aprila 1951:

BERRA Ivan iz Platišč	Lir 50.000
BERRA Ivan iz Platišč	» 10.000
BERRA Ivan iz Tajpane	» 30.000
CERNOJA Amelja iz Gor.	
Barnasa	» 4.000
DEL CURATO Gino iz Brda	» 4.000
DEBELLIS Angelina iz De- beleža	» 6.000
D'ANGELO Gennaro iz Ma- tajura	» 5.750
LUCI Franc iz Njivice	» 50.000
LUCI Franc iz Njivice	» 100.000
LUCI Franc iz Njivice	» 500.000
PINOSA Albert iz Njivice	» 50.000
STURMA Eugenij iz Platišč	» 7.000

Mjesca maja 1951

BERRA Ivan iz Tajpane	Lir 30.000
CERNOJA Amelja iz Gor.	
Barnasa	» 4.000
CHIABREDINI Valentin iz Podbunjesca	» 11.800
DI LUCA Italo iz Stupce	» 2.200
DI LUCA Italo iz Stupce	» 6.000
DUGARO Igino iz Duge	» 5.000
DUGARO Igino iz Duge	» 4.500

ki to nje ohnja, so šli spet spat. Ma té- zje, ki no stoji anjelé poljete tu Srjed- njobarde, deléč od naše uasi no uro an pou hodenja, te ba na rječ čudna. Tézje ko so čuli zuone, so hitro zapustili baj- te an paršili tu Brezje, nosili so sabom kambače za uodó natočiti, ker so zarjes kudáli, ki to hori, na konac paj to nje- bo nič rjes an te se zvjedali, ki tuo e far naredu zavjé tehá, ki so te mladí plesali do 11 ure. Judje so teha bli té- kaj jezni, ker so usi mjeli skarbi an nje- so čakali, ki on pru far tuo jim naredi. Zatuo so neketeri sklenili jeti po uasi u fjerme za morjeti prositi tu Kuriji, ki no taceha farja pošljita druhám.

VIŠKORŠA

Pretekli tjedan so zapustili našo uas an šli tu Svizzero s trebuhom za kru- hom, 12 djeluce. Z njemi so šli še dan Karnahčen, dan Terjen, dan Bržežen an dan Vizončen. Djelo e jim poskarbiu naš domačim geometer Zussino (Duovič), ki te žej vič ljet, ki on se obrenče tu Sviz- zeri, kjer o uodi no veliko djelo za no imprepo te nacjoni. Te djelouci ne če bé- ti okupani za zgraditi no veliko central- električko, ki so jo začeli žej pred dvemi ljeti. Prostor kjer no če djelati on je vi- sok, je vič koj 2000 metre ta nad mor- jam.

TAJPANA

Pretekli tjedan e naš šindik bi kličén tu prefeturi za žurament narditi pred Prefetom. E bi kompanjan od našega se- kretareha an od družih domačinou. Ju- dje so douho čakali tuo, ker po dveh mjeskih od votacijonah, njesu še vidali tu ofičie noveha šindika ne poznali njeha podpis. Zatuo no se uprašajo, za- kuó te se tikáj čakalo, zaki no pridita do žuramente. Tu dua mjesca kaj reči so ble zapuščene, ki judje so se čakali no pridita hitro deliberane. So cjestje sla- te tu našim komune an anjelé, ki to če koventati senuó po njih uoziti za ha pro- dati tu plane, judje ne če mjeti velike zgbue par temu. An tu te dua mjesca, ki njesmo mjeli šindika, te se mohló narditi use. Ve usi vjemó, kako ta stara ministracijon ne zapustila kamun, no se pokaziti zatuo te novi možje kej več preokupani an no uzomita provedimente za cjestje lošti tu kondicijonah, ki to se more po njih uoziti. Od Platišč do Taj- pane cjestja na je improtikabilia, zatuo ta uas na ne more prodati suojih par- djelkou. E šindik, ki on je Platiščen, ju- pozna ljeuš ku usi, ker anjelé bo muo- ru usaki dan po njej hoditi za priti tu suoj ofičih tu Tajpano.

BRDO

Ta na ta zadnje elecjoni su paršil ta na Brdo čtiri konsijrji, nu itáko dan Barien e nan pisu za nan naordáti, ke dan bot smo bi pisáli, ki te bi perikul, ki Barjeni nu bodita spēkat, kui z dan konsijr. To e rjes, ma to e še za reci ki mi, nismo bi storli nu profecju, ma

DEBELLIS Angelina iz De- beleža	Lir 6.000
LUCI Franc iz Njivice	» 60.000
LUCI Franc iz Njivice	» 300.000
LUCI Franc iz Njivice	» 500.000
LUCI Franc iz Njivice	» 100.000
MARINIC Ana iz Koziče	» 5.000
MIHELČIĆ Ivan iz Tajpane	» 30.000
PINOSA Albert iz Njivice	» 5.000
PINOSA Albert iz Njivice	» 50.000
SIEGA Anton iz Rezje	» 22.712

O naših otroc u Rubinjaku

U Rubinjaku je nih 100 otroc z Be- neske Slovenije, ki jim je oče tu uojški umáru. Tam študjerajo s taljanskimi otroc an sevjeda se vičkrat kregaju z njemi, ki zasturjeni od propagande, jih žalijo pru zavuj tega, de su Slovenci. Večkrat pridejo de tega, de se tepejo med Slovenci an Taljani ker Laški o- truoc jih provociraju an jim zmjerjaju naj grejo u Jugoslavijo študjerat. Par takimi fati, personal od kolegja nje no- bedan krat paršú do tehá, de bi se po- vjedalo taljanskim otrokam, de su tu- di Slovenci enaki ku Taljani an de sje trjeba rišpetát. Ampá tam jim dajejo še potuho an tuo zavuj tehá, kjer otroc Nediške doline med njemi hourijo slo- venski jezík. Saj jim je blo povjedano, de če bi naši puobči ne goorili njih je- zik, Lahi bi jih ne napadali. Takuo do- nás se naše ubohe nadužne saruote učí u Rubinjaku.

se mo in ložli in guardje, ki nu ne sto- rita ti ke su bi storli dal 46. Perikul e bi za rjes od réstati kuj z dan konsi- jir, ti ke Muzac u njema jedan. To ne more maj vjedati, kako nu ridú elecjo- ni, fin ke nisu stórnene, zujtá ke jedan u ne povjé, káko u če vodáti.

PODBRDO. — E paršou ta par hiši dan od naši judi, ki e bi šou pouno ljet nazat du Argentini: Tomasino Giulio. U ne réstu kle, ma u če iti spēkat du Amerike zujtá, ki tačje, to ni tekáj mizerja, ki to e tle. Bozaci naše vasi, ma simpri ljepe, zujtá ki eto ki to se stóri, dan u ljepe stoji.

NJIVICA. — Prefetura ne storlá dan konkors za vidáti se kak specjár u če lošte ta na našu vas nu speciariju. To e dan provediment just, nu od ne speci- rije smo čuli vero bizunju. Za anjelé ne vjemo, segné ki te uerbu konkors, zujtá to bo moru vjedati kej kle od kak mje- sac.

ZAVRH. — Sredah, 15 tele mjesca, to če biti ta na našu vas velika segra od Sveta Maria Agosnica. Ljetos téie segra na spáda vero te dan od Ferragosto, ki sčousi judi od citadi nu pasajuju rédoč óku. Itáko to móre biti, ki pouno judi nu pridita te dan ta na našu vas, za vi- dati šče nase jame.

BRDO. — Nedeja 1. julja, ta na nasu cerkvu od svet Jurija smo festegjali dan sin od naše zemje, ki e jau tu parvu majšu 40 ljet nazat: Siniko Zvan. Pou- no judi su paršili za poslušát majšu nu ne ba šče na delegacijon od farje od Nadiške Doline. Itáko moremo naordá- ti, ki judi od Nadiške Doline nu maju suojje farje, nu mi mamó sčousi farje fo- restieri. To nu justo; šče naši farje nu be mjeli spjeti majšu ta na našu dolinu, zujtá ki oni nu poznaju nasu situacijon, nu nan moreju boe pomáti, to ni več zujtá ki nu govóriju po naših ti mi; nu itáko nu moreju stati bóe z nami.

SEDLIŠČE. — E paršou ta par hiši naš vaščan Don Blasutto Luigi.

TER. Zvjedeli smo, de je governo apro- vóu 30 luja pericjo za ezekucjion djela, ki no koventajo za manutencjion póte, ki od Cente na ré čez našo uas, tu Mu- zac an Bjeli Petók. Nu ču beti stancjani 2 milijona an pou lir, ki nu ču gravati ta na bilančo od ministra od djela. Djelo te, bi se muóro učiniti septembe- rja, nu to če beti dano a kontrat.

Ljepe to bi tjelo beti, de bi to rječ uzela horé dua koperativa od klé, to be ne bo jušto, ki to djelo to poj tu roke kaki imprezar, ki u nje od naših kraju. Mamó žej malo djela, zatuo to koventá, ki to malo, ki to pride, ve uzómimo mi tu roke.

Odgovorni urednik: TEDOLDI VOJMR

Tiskala: Tiskarna Lucchesi - Gorica

Z dovoljenjem videmskega sodišča št. 47